

Γιώτα Ιωαννίδου

Μεγάλη συζήτηση γίνεται τις τελευταίες ημέρες για το ζήτημα της δυνατότητας **απαλλαγής των μαθητών από το μάθημα των θρησκευτικών** στο σχολείο.

Πολλοί γονείς που τα παιδιά τους έπαιρναν απαλλαγή όλα τα προηγούμενα μαθητικά τους χρόνια, μέσω υπεύθυνης δήλωσης, όπου επικαλούνταν λόγους πεποίθησης ή συνείδησης, βρέθηκαν μπροστά σε ένα «αυστηροποιημένο» καθεστώς, αφαίρεσης ουσιαστικά και τυπικά αυτού του δικαιώματος, καθώς οφείλουν να υπογράψουν δήλωση με ρητή αναφορά ότι το παιδί τους δεν είναι «χριστιανή / ος ορθόδοξη / ος». Τους επισημαίνεται δε ότι πιθανή ψευδής δήλωση θα επιφέρει νομικές συνέπειες (αν π.χ. το παιδί τους είναι βαπτισμένο).

Με βάση την εγκύκλιο Λοβέρδου (23/01/2015) εφιστάται η προσοχή στους Διευθυντές των σχολικών μονάδων να ελέγχουν την τεκμηρίωση των προβαλλόμενων λόγων. Οι σύλλογοι διδασκόντων δε, σε πολλές περιπτώσεις κλήθηκαν να απορρίψουν αιτήσεις γονέων που ανέφεραν μόνο λόγους συνείδησης, ως παράνομες. Καταγγελίες γονέων δημοσιεύτηκαν στον τύπο και απασχόλησαν την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Προσχηματική δικαιολογία για όλα αυτά ήταν η συμμόρφωση του κράτους προς την απόφαση του Διοικητικού εφετείου Χανίων, περί υποχρεωτικότητας του μαθήματος των θρησκευτικών. Ήταν πολιτική επιλογή της «πρώτης φορά κυβέρνησης αριστεράς» να μην αγγίξει αυτή την απόφαση, γνωστή από τον Ιανουάριο του 2015, αποδεχόμενη ουσιαστικά τον περιορισμό δημοκρατικών δικαιωμάτων.

Μπροστά σε αυτή την κατάσταση το ΔΣ της ΟΛΜΕ, προχώρησε - καθυστερημένα είναι αλήθεια- σε απόφαση, όπου ζητά από το Υπουργείο Παιδείας να επαρκεί ως αιτιολογία αίτησης απαλλαγής από το μάθημα των θρησκευτικών, η **επίκληση λόγων πεποίθησης ή θρησκευτικής συνείδησης** και να δοθεί χρονική παράταση προς υποβολή εκ νέου αιτήσεων των γονέων ή μαθητών που επιθυμούν.

Ανεξάρτητα από τις βαθύτερες ιδεολογικές πεποιθήσεις του καθένα μας για το ζήτημα της θρησκείας και του διαχωρισμού κράτους - εκκλησίας, το παρόν θέμα τίθεται απλά ως εξής: Οι θρησκευτικές, όπως και οι πολιτικές πεποιθήσεις είναι υπόθεση αμιγώς προσωπική κάθε πολίτη και κανένας δεν πρέπει να υποχρεώνεται να «ομολογεί» ή να δηλώνει τις πεποιθήσεις του σε τρίτους. «Θρησκευτική κατήχηση και δημόσιο σχολείο δεν μπορούν να συνδυαστούν», δήλωνε-και σωστά- Σύμβουλος θεολόγων.

Από τη στιγμή που το μάθημα των θρησκευτικών παραμένει κατ' ουσίαν με **κατηχητικό** χαρακτήρα και περιεχόμενο, για τη διαφύλαξη του παραπάνω δικαιώματος είναι υποχρέωση του κράτους να παρέχει την δυνατότητα απαλλαγής του παιδιού από τη θρησκευτική εκπαίδευση εντός σχολείου. Υποχρεωτικό μάθημα -και άρα η μη υποχρέωση του κράτους να δίνει το δικαίωμα απαλλαγής- θα μπορούσε να είναι ένα μάθημα που να προσεγγίζει το φαινόμενο της θρησκείας, στην κοινωνιολογική, ιστορική, φιλοσοφική, πολιτιστική και πολιτική του διάσταση, **χωρίς να αποτελεί υποχρεωτικό κατ' ουσία προσηλυτισμό.**

Μια συζήτηση που έχει ανοίξει και στο εσωτερικό του κλάδου των θεολόγων με διάφορες προτάσεις θρησκευσιολογικού ή άλλου χαρακτήρα για το μάθημα, με κριτήριο την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης στο σχολείο. Μια συζήτηση που διεκδικεί έναν διαφορετικό - πολύ πιο ουσιαστικό και αναβαθμισμένο κατά τη γνώμη μου- ρόλο των συναδέλφων θεολόγων στη διαπαιδαγώγηση της νέας γενιάς. Των συναδέλφων που δεν εννοούν να αφήσουν το επιστημονικό τους αντικείμενο στο έλεος των συνηγόρων του σκοταδισμού και αισθάνονται ότι πλήττεται η εργασιακή τους αξιοπρέπεια όταν καλούνται να ελέγξουν την νομιμότητα δηλώσεων γονέων- που εκ προοιμίου γνωρίζουν ότι είναι προϊόν επιβολής.

Που δεν υποκύπτουν στους εκβιασμούς που εκπορεύονται από διάφορες πλευρές, ταυτίζοντας το θέμα της απαλλαγής με την εργασιακή τους υποβάθμιση. Θέμα που εξάλλου δεν επιβεβαιώνεται από τον αριθμό των απαλλαγών που δίνονται πανελλαδικά. Αλλά σίγουρα υπάρχει από τις μνημονιακές δεσμεύσεις, προηγούμενων και τωρινής κυβέρνησης, για μηδενικούς διορισμούς μόνιμων εκπαιδευτικών όλων των κλάδων και ελάχιστες προσλήψεις αναπληρωτών που οξύνεται με το 3^ο μνημόνιο στο όνομα της μείωσης του μισθολογικού κόστους.

Η νέα ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, αρχικά προσπάθησε να αξιοποιήσει το όλο θέμα με δηλώσεις κατανόησης και υπόσχεσης γρήγορης επίλυσής του. Πιστή στο προεκλογικό πρόταγμα περί εφαρμογής των μνημονίων και των πολιτικών ΕΕ, ΟΟΣΑ με «δημοκρατικό προφίλ», προσπάθησε να στείλει το μήνυμα: Χρήματα δεν υπάρχουν, τα κενά θα μας συνοδεύουν μέχρι τα Χριστούγεννα, η αξιολόγηση, το μισθολογικό και ο ενταφιασμός του

ασφαλιστικού έρχονται αλλά... διαφέρουμε από τον παλιό αστικό κόσμο ως προς τις δημοκρατικές μας ευαισθησίες, που δεν έχουν εξάλλου δημοσιονομικό κόστος.

Μόλις όμως ξεσηκώθηκε η «κατακραυγή» της εκκλησίας, του Αρχιεπίσκοπου και των πιστών ΜΜΕ.... Όταν οι μνημονιακοί εταίροι συγκυβερνήτες ή βουλευτές έδειξαν τη δυσφορία τους ... Δεν πέρασε ούτε μια ημέρα που η κ. Αναγνωστοπούλου δήλωσε ότι «οι δηλώσεις της παραποιήθηκαν», ότι «το υπουργείο έχει προβλήματα και ο υπουργός τρέχει και δε φτάνει» και ο κ. Φίλης πήγε να καθησυχάσει τον Αρχιεπίσκοπο και την εκκλησία.

Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ οφείλει να υλοποιήσει αμέσως το ελάχιστο αίτημα της ΟΛΜΕ και των εκπροσώπων των γονέων.

Αλλιώς θα αποδείξει πολύ νωρίς και πολύ τραγικά ότι όταν επιλέγει κανείς να υπηρετήσει το σκοταδισμό των μνημονιακών πολιτικών στο όνομα των καπιταλιστικών κερδών και της παραμονής στην ευρωζώνη, θα θεωρήσει ακόμη και την ελευθερία έκφρασης και συνείδησης ως πολυτέλεια για τα σχολεία των φτωχών. Κατά τα άλλα, θα αποτελεί δικαίωμα των υπουργών και πρωθυπουργών που κυκλοφορούν χωρίς γραβάτα, να κάνουν το κομμάτι τους και να ορκίζονται με πολιτικό όρκο.

Το παραπάνω γεγονός αποτελεί μια αφορμή για να τεθεί σε συζήτηση **το ζήτημα του πλήρη διαχωρισμού κράτους και εκκλησίας και ότι αυτό συνεπάγεται.** Η

εκπαιδευτική αριστερά, η προοδευτική διανόηση, κάθε άνθρωπος που τάσσεται υπέρ της ελευθερίας σκέψης και συνείδησης σ' αυτή τη χώρα -ανεξάρτητα των θρησκευτικών του πεποιθήσεων-, οφείλουν να υποστηρίξουν αυτή τη συζήτηση και να πάρουν τολμηρές πρωτοβουλίες σ' αυτή την κατεύθυνση.

Ειδικότερα σε **ότι αφορά στο σχολείο**, πρέπει να τεθούν συγκεκριμένα ζητήματα. Μεταξύ αυτών πρέπει να υπάρξει πλήρης αναθεώρηση του μαθήματος των θρησκευτικών, από μάθημα κατηχητικού χαρακτήρα σε μάθημα με τα χαρακτηριστικά που περιγράψαμε παραπάνω - αξιοποιώντας σχετικές προτάσεις-, που θα διδάσκεται με επιστημονικές μεθόδους και κριτήρια, όπως συμβαίνει στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης. Με στόχο την εισαγωγή των μαθητών στην προβληματική των θρησκειών, με πνεύμα ισοτιμίας ως στοιχεία της ανθρώπινης ιστορίας, της εξέλιξης των κοινωνιών, της φιλοσοφικής θεώρησης και του ανθρώπινου πολιτισμού. Στα πλαίσια της δημοκρατικής αναθεώρησης των σχολικών εγχειριδίων και των Αναλυτικών Προγραμμάτων όλη η εκπαίδευση πρέπει να απαλλαγεί από κάθε τι ανορθολογικό, μεταφυσικό, ρατσιστικό. Κατάργηση των κάθε λογής συμβόλων (εικόνες -σταυροί) θρησκευτικού χαρακτήρα μέσα στο σχολείο. Κατάργηση των

παρεμβάσεων της εκκλησίας στον σχολικό μηχανισμό. Εκκλησιασμοί, προσευχές, αγιασμοί, κατηχητικά και εξομολογήσεις στις σχολικές αίθουσες, όρκοι, δεν πρέπει να έχουν θέση σε ένα σύγχρονο δημοκρατικό σχολείο που από την άλλη θα σέβεται πλήρως τις θρησκευτικές πεποιθήσεις εκπαιδευτικών και μαθητών.

Γενικότερα, πρέπει να υπάρξει εφαρμογή του άρθρου 2 του συντάγματος για την ανεξιθρησκία και του άρθρου 13 παρ.2 για την άρση του επίσημου προσηλυτισμού. Να αναθεωρηθεί το άρθρο 3 που επιβάλλει σε αντίθεση με τα προηγούμενα, επικρατούσα θρησκεία. Η θρησκεία είναι αποκλειστική, ατομική υπόθεση του κάθε πολίτη, ως προς την επιλογή της. Καμιά αναγραφή σε επίσημα έγγραφα του θρησκευόμενου. Πλήρης και ουσιαστική κατοχύρωση του πολιτικού γάμου, της πολιτικής κηδείας και της πολιτικής ονοματοδοσίας των παιδιών από τους γονείς. Οι αντίστοιχες θρησκευτικές τελετές όλων των θρησκειών να είναι απολύτως ελεύθερες, εθελοντικές επιλογές που δεν παράγουν νομικά αποτελέσματα. Άμεση απαλλοτρίωση της αμύθητης εκκλησιαστικής περιουσίας και χρησιμοποίησή της για τις κοινωνικές ανάγκες στην παιδεία - υγεία και πρόνοια. Παραχώρηση της αγροτικής γης σε εργάτες γης, ακτήμονες, δήμους & κοινότητες, για κοινωνικά σκοπούς. Κατάργηση της κρατικής μισθοδοσίας των ιερέων και μητροπολιτών, των φοροαπαλλαγών, επιδοτήσεων και επιχορηγήσεων.

*μέλος του ΔΣ της ΟΛΜΕ, εκπρόσωπος Παρεμβάσεων